

Deu anys fent campanyes d'educació ambiental en l'àmbit urbà a Torredembarra

Elisenda Forés Planells

1. INTRODUCCIÓ

L'Educació Ambiental a Torredembarra

L'estratègia catalana d'educació ambiental defineix l'educació ambiental com un procés permanent en el qual els individus i les comunitats prenen consciència del seu medi i aprenen els coneixements, els valors, les destreses, l'experiència i, també, la determinació que els capaciten per actuar, individualment i col·lectivament, en la resolució dels problemes ambientals presents i futurs. La principal diferència entre una campanya informativa i una campanya d'educació ambiental està en la interrelació constant entre qui emet els coneixements i qui els rep.

L'educació ambiental té com a principals difusores a aquelles persones o col·lectius més conscienciats en la problemàtica ambiental que genera l'activitat humana i per això no és d'estranyar que siguin els col·lectius ecologistes i/o naturalistes els més implicats en aquesta difusió de coneixement. En paraules d'en Salvador Rueda, com a director de l'Agència d'Ecologia Urbana de Barcelona, quan una persona o un grup es creu una cosa projecta d'una manera diferent, expressa sentiments i convenciment.

Per convèncer has d'estar convençut. Una enquesta de l'Agència Europea de Medi Ambient afirma que la credibilitat dels grups ecologistes entre la població gira al voltant del 70%. El mateix missatge llençat per l'Administració només té credibilitat per a entre un 100 i un 15% de la població. Molt possiblement per aquest motiu a Torredembarra s'ha confiat als grups ecologistes l'execució del programa d'educació ambiental destinat a la població escolar i també a la ciutadania, com no podia ser d'una altra manera, i en aquest aspecte Torredembarra ha gaudit de diverses experiències en forma de campanyes d'educació ambiental pioneres a nivell nacional.

En aquest treball ens centrarem en l'àmbit urbà de l'educació ambiental. L'any 2002, la Federació de grups Ecologistes en Acció i en concret el GETE-EeAC, el grup de la federació a la demarcació de Tarragona, va irrompre en l'àmbit urbà de l'educació ambiental a Torredembarra al triar-la com a una de les tres poblacions de Catalunya on desenvolupar una campanya d'educació ambiental per l'ús eficient de l'aigua propiciada per l'Agència Catalana de l'Aigua (Generalitat de Catalunya). Des de llavors, l'entitat ha realitzat diverses campanyes al voltant del reciclatge de la matèria orgànica i va instaurat la Trobada solar, que l'any 2011 va complir els seus 10 anys d'existència.

1.2 PER QUÈ CAMPANYES DE CONSCIENCIACIÓ AMBIENTAL URBANA?

Com podem observar, doncs, són diversos els àmbits sobre els quals desenvolupar educació ambiental en el nostre municipi. La ciutadania viu en habitatges i desenvolupa la seva vida social i laboral en un entorn determinat. L'activitat humana consumeix recursos i genera residus. Ambdues accions tenen un impacte real en el medi que l'envolta i aquest és més gran quan els recursos (aigua i energia) s'empren de manera poc eficient i els residus (sòlids i líquids) es gestionen de manera inadequada.

Tot i que les activitats domèstiques no són les principals consumidores de recursos i generadores de residus en relació, per exemple, a les activitats industrials, l'educació ambiental en aquest sector crea una més gran consciència a l'hora d'emprendre el camí cap a una Nova Cultura Ambiental i és per aquest motiu que val la pena esmerçar-hi esforços.

1.3 ELS PRINCIPALS VECTORS: AIGUA, RESIDUS I ENERGIA

L'impacte ambiental més important de l'activitat ciutadana l'ocasionen, com ja s'ha esmentat, el consum irracional d'aigua i d'energia i la generació en massa de residus. En tots aquests vector s'ha vingut realitzant tasques de conscienciació i educació ambiental a Torredembarra de manera continuada al llarg d'aquests darrers deu anys.

L'any 2002 es va iniciar a Torredembarra la Campanya Catalunya Estalvia Aigua, una proposta d'Ecologistes en Acció de Catalunya enfront el possible transvasament de l'aigua de l'Ebre a les conques internes de Catalunya, que sorgí amb l'objectiu de demostrar que hi ha solucions imaginatives, participatives, senzilles i efectives per disminuir les demandes domèstiques d'aigua més enllà del transport d'aigua entre conques, pràctica amb fonamentades crítiques. La proposta va rebre el suport de l'Agència Catalana de l'Aigua de la Generalitat de Catalunya així com dels tres Ajuntaments: Torredembarra, Barcelona i Santa Perpètua de Mogoda, on es va desenvolupar entre els anys 2002 i 2004, en forma de prova pilot.

També el 2002, a iniciativa d'Ecologistes en Acció de Catalunya i amb el suport logístic de la llavors Regidoria d'Urbanisme i Medi Ambient es va dur a terme la primera Trobada Solar, una jornada que es va presentar com una demostració pràctica i festiva del funcionament de les diverses classes d'energies renovables: energia solar tèrmica, energia solar fotovoltaica i energia eòlica coincidint amb la implantació local d'una ordenança solar tèrmica similar a l'existent a altres indrets de Catalunya.

Un altre cop l'any 2002, i gràcies a una subvenció de l'Institut Català de l'Energia (ICAEN), es va posar en marxa un punt d'informació sobre energies renovables a Cal Bofill, Centre d'Activitats Ambientals també gestionat per Ecologistes en Acció de Catalunya. Aquest punt va funcionar pel matí un dia a la setmana i fou llavors quan es va gestar la proposta de creació de l'Agència d'Ecologia Urbana a Torredembarra amb l'objectiu de treballar l'ús eficient dels recursos – aigua i energia –, la gestió de residus i impulsar estratègies de planejament urbanístic i de construcció sostenible. La proposta, com Agència, no va tenir continuïtat però a mitjans de l'any 2004 es va posar en marxa el que es va nomenar l'Àrea d'Ecologia Urbana de Torredembarra, de titularitat municipal, amb el suport del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya.

L'Ajuntament de Torredembarra va encomanar la posada en marxa de l'esmentada Àrea a Ecologistes en Acció de Catalunya, en coherència amb la col·laboració en aquesta temàtica en els darrers anys.

Durant l'any 2005 es va dur a terme la Campanya Bona Casa. Opta per un habitatge ecoeficient amb difusió de les guies "Com fer sostenible casa teva". per incorporar criteris de sostenibilitat i bones pràctiques a habitatges preexistents i "Adquirir un habitatge sostenible". per tal que l'usuari potencial considerés els criteris ambientals en la compra o lloguer d'un habitatge. També es va editar i distribuir un tríptic informatiu sobre les bonificacions d'edificació sostenible que promovia l'Ajuntament de Torredembarra, dirigit a les empreses constructores.

I fou precisament des de l'Àrea d'Ecologia Urbana quan es va desenvolupar la primera campanya sobre residus, la campanya "Participa en el nou model de recollida selectiva" impulsada per la Regidoria de Medi Ambient i desenvolupada per Ecologistes en Acció amb l'objectiu de fer partícip a la ciutadania del nou model de recollida d'escombraries que es creia necessari impulsar. En aquesta campanya es parla per primer cop de sistemes de recollida porta a porta a ciutadania i a grans generadors, i es fa el primer cens d'establiments interessats en formar part d'un circuit de recollida de cartró comercial. D'ençà aquestes primeres experiències s'estableix com a objectiu prioritari de la Regidoria de Medi Ambient, que ostenta les competències en educació ambiental de la Corporació local, l'impuls de les campanyes de conscienciació ciutadana sobre els vectors aigua, residus i energia

1.4 EL PÚBLIC DESTINATARI: LA CIUTADANIA, EL SECTOR TERCARI I LA PRÒPIA ADMINISTRACIÓ LOCAL

En una campanya de conscienciació el més important és definir el públic objectiu. En campanyes d'educació ambiental en l'àmbit urbà el principal objectiu és fer arribar la informació al màxim possible de persones i, especialment, que aquestes interaccionin amb les encarregades de la seva execució. Per això en les campanyes realitzades a Torredembarra s'ha diferenciat tres tipologies de públic objectiu: la pròpia administració local, els establiments comercials i la ciutadania,

L'administració local

L'Ajuntament de Torredembarra té una plantilla d'unes 250 persones, moltes de les quals residents a la població. La plantilla es distribueix en diversos centres de treball: Edifici del Castell, de la Policia, Patronats de Cultura, Turisme i Antoni Roig, edifici de Benestar Social, d'Esports, Biblioteca i Centres Escolars, Magatzem de la Brigada de Serveis, etc. Tots ells consumeixen aigua i energia i produeixen residus. Quan es vol dur a terme una acció de sensibilització consistent en l'aplicació d'un conjunt de mesures d'estalvi i ús eficient a la ciutadania, aquestes tenen més credibilitat si la pròpia administració que les demana se les aplica prèvia o simultàniament.

El sector comercial

A Torredembarra existeixen, ara per ara, prop d'un miler d'establiments amb activitats professionals entre les quals aproximadament un 10% són oficines i despatxos professionals i un 1% edificis públics. La resta són establiments grans consumidors d'aigua (perruqueries, tallers de neteja de vehicles, bugaderies, entre d'altres), d'energia (tallers mecànics) i generadors de residus (bars i restaurants, botigues, etc.).

La ciutadania

Torredembarra té dues llars d'infants, quatre escoles i dos instituts d'educació secundària. Actualment hi ha uns 15000 habitatges, dos tercers parts dels quals són segones residències. Aquestes segones residències es troben distribuïdes per tot el teixit urbà i són ocupades preferentment els caps de setmana, ponts, vacances escolars i molt en especial durant el mes d'agost. Es calcula en 15000 persones les residents fixes. Tota campanya d'educació ambiental ha de tenir en compte aquesta distribució poblacional fixa i estacional.

L'educació ambiental a Torredembarra compren el programa d'educació ambiental a les escoles i les campanyes dirigides a la ciutadania adulta. Tot i que ambdues van coordinades i seguint els objectius de l'Agenda 21 local, el programa d'educació ambiental a les escoles és estable des de l'any 2002 i inclou temàtiques urbanes (aigua, residus i energia) i de medi natural (espais naturals i horts ecològics escolars. El programa garanteix que els nens i nenes de Torredembarra hagin rebut tots els tallers un cop han finalitzat el sisè curs.

Pel que fa a la ciutadania en general, cada any s'ha dut a terme una campanya general de conscienciació en l'àmbit urbà (aigua o residus) i s'ha celebrat una trobada solar en el decurs de cadascun d'aquests darrers deu anys.

Com a campanyes més destacables realitzades en el municipi hi ha hagut la ja esmentada de Catalunya Estalvia Aigua entre els anys 2002 i 2004 i la del desplaçament de la recollida selectiva de la matèria orgànica entre els anys 2009 i 2011.

2. ACCIONS DE SENSIBILITZACIÓ: METODOLOGIA EMPRADA I RESULTATS

2.1. L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

Vector Aigua

En aquest àmbit el tipus de campanya de conscienciació que s'ha desenvolupat ha estat basat en el fet que una administració no pot demanar als seus administrats que apliqui mesures d'estalvi sense aplicar-se-les prèviament. Aquest és l'origen de les nomenades ecoauditories d'aigua en els punts de subministrament d'aigua pública. Es tracta de conèixer l'evolució del consum de les instal·lacions municipals, incloent sota aquesta denominació escoles, poliesportius, centres culturals, etc., punts de rec de zones verdes i carrers, fonts (decoratives i de consum) i les dutxes de platges.

L'any 2002 es va realitzar dins la Campanya Catalunya Estalvia Aigua una primera experiència de mesura del cabal d'aigua d'aixetes, dutxes i estat dels vàters a dues escoles de Torredembarra: Molí de Vent i Antoni Roig. Des de l'any 2006 Ecologistes en Acció de Catalunya ha vingut realitzat auditories d'estalvi d'aigua a diferents edificis municipals de diverses poblacions catalanes (L'Hospitalet de Llobregat, Tiana, Vilanova i la Geltrú, 12 municipis de la comarca del Baix Ebre, diversos edificis de Tortosa, l'Ampolla i Tarragona) però ha estat a Torredembarra on s'ha fet un estudi més exhaustiu ampliant les ecoauditories d'aigua a les zones verdes municipals i a les dutxes de les platges. A principis de 2007, existien al municipi de Torredembarra 120 punts de subministrament d'aigua a nom de l'ajuntament. A partir de la primera ecoauditoria es va obtenir el següent resultat:

El resultat més curiós fou el 13,25% del consum d'aigua del cementiri. En el seu moment es va descobrir que aquest comptador incloïa el rec dels horts dels jubilats (20573 litres diaris) la qual cosa va provocar la desconexió de la

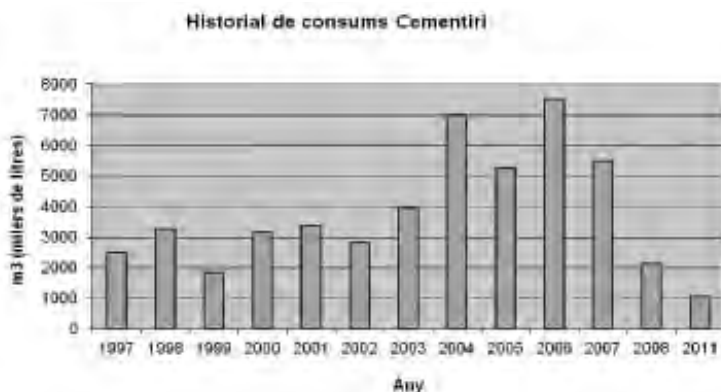
xarxa de subministrament d'aigua de boca per passar a subministrar els horts amb aigua d'un pou ubicat en la mateixa finca.

A partir de l'estudi de l'evolució del consum d'aigua, diversos edificis i punts de subministrament van modificar el seu consum amb l'aplicació de les accions proposades l'any 2007 per part d'Ecologistes en Acció de Catalunya. En el següent quadre s'observa l'evolució dels consums d'aigua dels 12 principals consumidors municipals:

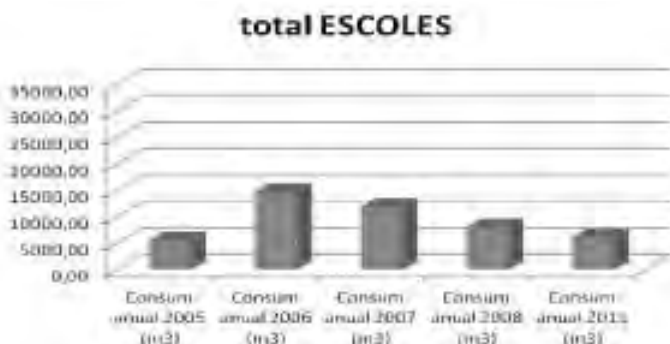
Tipus de punt	Núm. de punts	% Consum total (2006)
Escoles	3	25,84 %
Zona esportiva	2	20,49 %
Edificis mun. i altres	24	22,54 %
Rec	50	22,83 %
Dutxes	7	5,22 %
Fonts	7	2,28 %
Desconegut	27	0,8 %

Espai	% Consum Total				
	2005	2006	2007	2008	2012
Ajuntament	0,11%	0,98%	0,54%	0,39%	0,63%
Polícia Municipal	0,58%	0,62%	0,50%	0,33%	0,41%
Zona esportiva	50,81%	19,39%	32,73%	18,82%	24,65%
Cultura	0,60%	0,94%	0,65%	0,52%	0,36%
Cultura II	0,36%	0,52%	1,75%	1,02%	1,10%
Turisme	0,00%	0,90%	1,40%	2,69%	0,15%
CEIP Antoni Roig	4,32%	7,20%	5,67%	3,47%	4,11%
CEIP L'Antina	2,36%	10,01%	7,89%	7,21%	3,79%
CEIP Molí de Vent	2,00%	8,63%	7,17%	3,39%	2,75%
Cal Bofill	0,07%	0,07%	0,06%	0,07%	0,10%
Residència Pere Badia	0,28%	0,46%	0,16%	0,00%	12,48%
Cementiri	8,31%	13,25%	13,25%	3,75%	1,87%

Com a exemple de l'evolució del consum d'alguns punt com a conseqüència de les accions empreses pel coneixement del seu consum destaquen les següents:

El proporcionar una font de subministrament alternativa als horts dels jubilats l'any 2007 va fer disminuir el consum d'aigua d'aquest punt a pràcticament una quarta part de l'observat l'any 2006, quant tot just va tenir lloc l'ampliació del nombre d'horts de 14 a 19, mantenint-se els nivells de consum d'aigua molt per sota dels observats entre els anys 2003 i 2006, quan els horts estaven a ple funcionament.

Tot i trobar-se entre els grans consumidors d'aigua, les escoles han anat disminuint el seu consum al llarg dels darrers tres anys, fins quasi bé el 50% dels valors observats l'any 2006 gràcies a les millores en els equipaments de subministrament d'aigua realitzats.

En l'actualitat el GETE- Ecologistes en Acció de Catalunya, disposa de dades procedents d'unes 100 auditories realitzades arreu de Catalunya

gràcies a la concessió d'una subvenció l'any 2010 per part del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (Generalitat de Catalunya) per desenvolupar un projecte consistent en unificar tota la informació aconseguida amb la realització de les ecoauditories i completar auditories en aquella tipologia d'edificis menys estudiats i divulgar alguns dels resultats obtinguts en forma de tríptics informatius. Aquest estudi va incloure edificis de Torredembarra que fins ara no havien estat auditats: el Centre d'Atenció Primària, la Biblioteca i la Llar d'Infants Municipal

L'objectiu principal de les ecoauditories és eliminar la desconexió existent entre els encarregats de la gestió dels edificis estudiats i el departament de l'Ajuntament que rep les factures. Normalment, els gestors de cada instal·lació desconeixen el consum d'aigua i electricitat de la mateixa. La centralització de la gestió d'aquests consums als consistoris municipals fa que la importància de les despeses es limiti al seu valor econòmic. Per aquesta raó, la realització d'ecoauditories té un marcat efecte educatiu sobre els gestors de l'aigua. En aquest sentit, Torredembarra té tots els seus edificis ecoauditats i en tot moment es pot procedir a l'actualització del consum, fer l'anàlisi comparativa amb altres edificis similars i establir les mesures correctores que s'escaiguin per mantenir el consum òptim d'aigua.

El pas més exemplaritzant del que ha de ser una campanya d'educació ambiental va tenir lloc l'any 2010 amb el procés participatiu a que es van sotmetre alguns edificis municipals (edifici de la policia, llar d'infants, biblioteca i escola Antoni Roig) com a conseqüència de la participació d'Ecologistes en Acció de Catalunya en el marc del Projecte europeu Sud'eau, Sudoe, Interreg 4C. Aquesta campanya va consistir en sotmetre a votació entre els usuaris dels edificis les mesures de millora resultants de les ecoauditories realitzades en els mateixos. El resultat de la votació marcava la prioritat de les accions a realitzar per part de l'Ajuntament segons la visió dels esmentats usuaris dels equipaments. A Catalunya es va dur a terme dels municipis de l'Ametlla de Mar, l'Hospitalet de Llobregat, Tiana i Torredembarra.

Vector energia

L'interès per l'educació ambiental en el cas de l'energia pel que fa a les dependències municipals o els seus treballadors no ha estat el mateix que per a l'aigua. La implantació del sistema de certificació ambiental EMAS

l'any 2006 va donar lloc a la definició de la política ambiental de l'edifici del castell, on hi ha una part de les dependències municipals, agafant el compromís de prendre les mesures necessàries per la reducció del consum de recursos naturals (l'aigua i l'energia) i intentar minimitzar la generació de residus i dur a terme formació i conscienciació de les persones que estiguessin implicades en l'activitat de l'Ajuntament, incloent treballadors i proveïdors.

Per donar compliment a aquesta voluntat la persona responsable del sistema va disposar cartells informatius de la necessitat d'estalviar energia en les dependències. També cal destacar la sol·licitud del propi Consell Municipal de Sostenibilitat, un òrgan de participació ciutadana de l'Ajuntament, de caràcter consultiu, que en diverses ocasions ha sol·licitat fins i tot la designació de persones en els diferents departaments responsables de controlar la despesa energètica.

Malauradament, aquests tipus d'informació ambiental limitada a l'exposició estàtica de consells no té l'efecte de conscienciació que pot tenir qualsevol campanya d'educació ambiental que estimula la implicació directa dels gestors i usuaris. Així, segons informació, extreta de la Declaració ambiental 2007 del sistema, es va produir un increment en el consum elèctric del 7,72%

Tampoc s'ha dut mai a terme cap tipus de campanya entre els i les treballadores de l'Ajuntament pel que fa referència al consum de combustibles més enllà de l'adquisició de vehicles elèctrics per a determinats serveis realitzats per les Regidories de Serveis, Governació i Medi Ambient.

Vector Residus

En relació al vector residus a nivell d'administració local si s'ha realitzat algun tipus de campanya ambiental. L'any 2006, com ja hem esmentat per al consum d'energia, es van dictar instruccions tècniques en diferents dependències del Castell encaminades a la disminució dels residus per assolir l'objectiu de disminució de producció en un 10% establert en la certificació de qualitat EMAS del Castell. Tot i la manca de resultats, en la declaració ambiental de l'any 2007 es reconeix que el 95% dels residus de paper estaven rebent una gestió correcta. Consta de l'any 2007 una estima de 300 Kg mensuals de paper i cartró recollit de l'edifici de l'Ajuntament i un repartiment de 45 papereres entre els diversos edificis sota gestió municipal i centres docents, inclosos els IES.

L'any 2006, la Regidoria de Medi Ambient va rebre una subvenció de l'Agència de Residus de Catalunya, per a l'ambientalització de les festes populars, per elaborar un manual de prevenció de residus, l'establiment d'un punt verd durant les festes al carrer, la constitució d'un equip verd d'informació, la gestió del got reutilitzable i l'elaboració de material informatiu sobre la recollida selectiva que es va distribuir. També es van realitzar diverses reunions amb responsables de l'organització de les festes al municipi i amb els membres de la comissió de festes.

Des de l'any 2007, a l'inici de la temporada de platges i com un dels objectius de formació interna de la certificació de qualitat EMAS, es du a terme una jornada formativa a tots els treballadors i treballadores que intervenen en la gestió de les platges que inclou formació relacionada amb l'aprofitament dels residus.

2.2 SECTOR COMERCIAL

Vector aigua

La *Campanya Establiment Estalviador* es va dur a terme durant els mesos de novembre i desembre de l'any 2003 dins la *Campanya Catalunya Estalvia Aigua* i va consistir en visitar els establiments i comerços de la vila, porta a porta, per explicar-los les possibilitats d'estalviar aigua en les seves activitats mercantils i avaluar si disposaven d'un seguit de mecanismes i bones pràctiques que es van determinar com a mínims per a pertànyer a la categoria d'establiments adherits a la campanya. .

Adhesiu editat per la Campanya Catalunya Estalvia Aigua.

El nombre total d'establiments visitats fou de 335, pràcticament, la totalitat dels comerços oberts durant tot l'any al municipi. A efectes de la campanya, es van classificar els establiments en molt consumidors i poc consumidors. Entre els molt consumidor es van incloure Restaurants i Bars, Bugaderies i alguns establiments de l'alimentació com les peixateries. Entre els pocs consumidors, les oficines o botigues de roba, mobles, etc.

Les activitats “molt consumidoras” suposaven el 33,4% del comerç local. 175 establiments van aconseguir l'acreditació el distintiu en els seus aparadors, la qual cosa suposà que un 63,60 % dels comerços visitats s'hi van adherir.

Vector energia

En el marc de treball de l'Ecopunt instal·lat a Cal Bofill. Centre d'Activitats Mediambientals, l'any 2005 es va dur a terme la campanya “*Bona Casa. Opta per un habitatge ecoeficient*” consistent en donar a conèixer diversos aspectes ambientals que havia d'incloure un habitatge per ser considerat ecoeficient. Per donar-los a conèixer, des de l'Ecopunt, gestionat per Ecologistes en Acció, es van elaborar diversos models de comunicació personalitzada que van servir per presentar la campanya a la ciutadania i als sectors professionals implicats. En concret, es va realitzar un enviament a 53 constructors, 41 Immobiliàries i 50 comerços. També es va elaborar i difondre entre les empreses relacionades amb la construcció una guia sobre l'energia solar tèrmica, elaborada pel grup ecologista, coincidint amb l'aplicació de l'ordenança municipal existent.

Cal considerar totes aquestes campanyes dins del grup de l'educació estàtica, atenent al fet que no va existir una interacció entre qui desplejava la informació i el sector receptor de la mateixa.

Vector residus

On s'han esmerçat esforços considerables en educació ambiental als comerços ha estat en l'àmbit dels residus. L'any 2005, i per Decret d'Alcaldia, la Gestió dels residus passà a la Regidoria de Medi Ambient seguint la distribució de competències ambientals de la Generalitat de Catalunya. Per les seves competències en matèria d'educació ambiental s'impulsa la primera campanya d'educació ambiental pròpiament dita, la campanya “Participa en el nou model de recollida selectiva”. Aquesta campanya portava com a rerefons la necessitat d'impulsar un nou sistema de gestió local dels residus dirigit a una gestió pròpia. Per aquest motiu la campanya estava dirigida, especialment, al col·lectiu d'establiments comercials i tenia com a objectiu establir recollides especials entre els grans generadors cosa la qual feia imprescindible que l'administració local conegués els millors dies i horaris per dur a terme una recollida porta a porta el màxim d'eficient possible amb els recursos disponibles. En total es van identificar i visitar

253 establiments dels quals el 63% estaven disposat a utilitzar el servei ofertat per l'Ajuntament.

Fruit d'aquesta informació i gràcies a l'obtenció d'una subvenció de l'Agència de Residus de Catalunya, que va permetre la compra d'un camió i la contractació de dos vigilants ambientals i una persona de la Fundació Onada a mitja jornada, l'any 2006 s'inicià la recollida porta a porta del cartró comercial. En un inici foren 198 establiments els que voluntàriament es van adherir a aquest sistema de recollida permetent recollir 36 Tones i escaig que l'any 2007 ja van passar a 72 i escaig fins al 75,5 de l'any 2010, una quantitat que representà el 25% del total recollit selectivament a Torredembarra (càlcul realitzat a partir de les dades de l'Agència de Residus de Catalunya).

Aquell mateix any, aprofitant els mateixos recursos materials i personal, es va iniciar la recollida de piles comercial que, inicialment, es lliuraven a la deixalleria municipal i amb posterioritat van passar a gestionar-se directament en conveni, llavors, amb PILAGEST. Es va iniciar amb 25 establiments i edificis municipals.

L'any 2006 també es va posar en marxa, un servei de recollida d'oli domèstic gestionat totalment per la Fundació Privada Onada, que treballa per la inserció laboral de persones amb discapacitat psíquica, física i sensorial i/o amb malaltia mental. El servei de recollida es realitzava amb un vehicle adaptat a l'activitat a desenvolupar, avisant de la seva presència mitjançant un sistema de megafonia. L'oli recollit, s'utilitzava per a la producció de biodiesel. L'any 2007 es van recollir prop de 6700 litres. Amb la finalitat d'augmentar la recollida d'aquest residu, l'any 2008 la recollida comercial va recaure en el cos de vigilància ambiental de la Regidoria de Medi Ambient passant a quasi bé 11000 litres, 4600 dels quals procedents dels establiments comercials. L'any 2010, amb poc menys d'un centenar d'establiments adherits a l'acord de col·laboració voluntari amb l'Ajuntament, 7700 litres dels 13000 totals (59%) tenien un origen comercial.

Un punt a part mereix la recollida de la matèria orgànica als grans generadors. Ja l'any 2005 es van identificar 171 establiments grans generadors i es va procedir a visitar un 70% dels mateixos dins la campanya "Participa en el nou model de recollida selectiva".

Adhesiu d'establiment col·laborador

La campanya es va aturar per la impossibilitat d'implantar la recollida segregada d'aquest residu fins el 4 de maig de l'any 2009, data en que es va iniciar la recollida selectiva de la matèria orgànica als 170 establiments grans generadors (bars, restaurants, peixateries, carnisseries, etc) que s'havien adherit voluntàriament a aquesta sistema de recollida.

Aquesta iniciativa de la Regidoria de Medi Ambient va venir forçada pel canvi de legislació en matèria de residus: la Llei 9/2008, de 10 de juliol, de modificació

de la Llei 6/93, reguladora de residus i la Llei 8/2008, de 10 de juliol, Llei de finançament de les infraestructures de gestió de residus i dels canons sobre la disposició del rebuig dels residus. En aquesta segona llei s'especificaven les penalitzacions en concepte de duplicació del cànon aplicat a cadascuna de les tones de residu entrat a planta finalista per part dels Ajuntaments en els quals no s'hagués implantat la recollida selectiva de la matèria orgànica en almenys un 10% de la població i en els establiments comercials.

Cada establiment va rebre un contenidor de color marró personalitzat amb un adhesiu amb el nom de l'establiment i una clau per mantenir-lo tancat. El sistema estava pensat per poder aplicar, a la llarga, un pagament per generació enlloc d'un sistema de taxes per superfície i tipologia de l'activitat com el que s'aplicava i s'aplica actualment. En l'actualitat els 130 establiments adherits voluntàriament a aquest sistema de recollida, a canvi de l'esforç poden sol·licitar la devolució del 10% de la taxa comercial de residus en compliment de l'ordenança fiscal número 9, **Reguladora De La Taxa Pel Servei De Recollida D'escombraries**.

2.3 CIUTADANIA: CENTRES ESCOLARS I POBLACIÓ ADULTA

En base a l'Agenda 21 local, desenvolupada a partir de les propostes del Consell Municipal de Sostenibilitat es va estructurar, fa nou anys, un programa d'educació ambiental destinat a la ciutadania en general, així com als més joves a través de la consolidació de diverses activitats de divulgació que ja s'estaven duent a terme en els centres docents de la localitat.

Centres Escolars

En el disseny del programa d'educació ambiental destinat a la població escolar s'ha considerat el caràcter plurianual de les activitats previstes. Es tracta d'executar un programa que comprèn tots els nivells formatius de l'escola i, per tant, està previst que al llarg d'aquest període, els nens i nenes dels centres docents vagin prenent consciència de les diferents temàtiques amb activitats adequades al seu nivell formatiu, que incrementin el seu grau de complexitat segons el nivell a què vagin destinats.

Els alumnes gaudint del joc de l'aigua a l'escola

La graella d'activitats que és desenvolupa, amb algunes variacions segons l'any i a sol·licitud dels propis centres docents, és la següent:

- 1r (P): Conèixer els Muntanyans (alguns anys, com el 2012 no s'ha realitzat)
- 2n (P): Activitat Horts Ecològics La Sínia
- 3r (P): Conèixer els Muntanyans i la pesca a Toredembarra (nivell 1)
- 4t (U): Taller d'estalvi d'aigua a la llar (nivells 1 i 2)
- 5è (P): Activitat-taller que inclogui algun aspecte relacionat amb l'arbrat

U: coneixements d'ecologia urbana

P: coneixement del Patrimoni natural

La descripció de les activitats d'ecologia urbana, impartides per l'equip d'Educació Ambiental del grup GETE-Ecològistes en Acció, és la següent:

a) Activitats d'ús eficient i estalvi d'aigua a casa

Consisteix en l'execució dins l'aula dels tallers "joc de l'aigua" i "gimcana de la sequera" segons el nivell de l'alumnat. S'introdueixen als alumnes mitjançant els jocs els conceptes bàsics sobre l'aigua: el cicle de l'aigua natural i humanitzat. Se'ls aporta les fitxes i el material didàctic necessari

Alumnes desenvolupant l'activitat a l'aula

per poder dur a terme l'activitat i un conjunt de mecanismes per l'estalvi d'aigua a les aixetes per a cada alumne un cop finalitzada.

b) Activitat sobre el canvi climàtic: el joc "dos grau"

L'activitat, en forma de taller a les aules, consta d'una introducció del concepte de Canvi Climàtic per fomentar el coneixement dels nens sobre les repercussions que té el canvi climàtic mitjançant un joc taller de format "trivial" i l'aportació de fitxes i el material didàctic necessari per poder dur a terme l'activitat (tauler,

fitxes amb preguntes, targetes d'emissions i tub termòmetre).

Aquest curs 2011-2012 s'ha incorporat una activitat proposada pel grup ecologista GEPEC-EdC denominada "arbres de paper" que conjuga el coneixement dels arbres del seu entorn, la seva pertinença a l'ecosistema del bosc mediterrani i el reciclatge i reutilització del paper per a la seva conservació. Aquesta activitat es dirigeix als alumnes de 5è i es realitza en forma de taller dins del recinte escolar.

Aquest és un programa que, d'aquesta manera, funciona des de l'any 2004. La valoració global que s'ha anat rebent de les escoles i la dels propis col·lectius que han desenvolupat els tallers sempre ha estat molt positiva. Algun any s'han incorporat activitats relacionades amb l'ús eficient de l'energia que han representat una ampliació i diversificació de conceptes. Coincidint amb el desplegament de la recollida selectiva de la matèria orgànica es van incloure tallers amb aquesta temàtica a nivell de cinquè.

Població Adulta

Pel que fa a la població adulta cal destacar les dues campanyes d'educació ambiental més important pel que fa a la implicació de la ciutadania. Cal tornar recordar que no és el mateix una campanya informativa, duta a terme amb cartells i anuncis als mitjans informatius per a la població que

una campanya d'educació ambiental on l'esforç està en arribar al màxim possible de ciutadania, interaccionant directament amb ella, recollint els seus suggeriments i donat la informació personalitzadament.

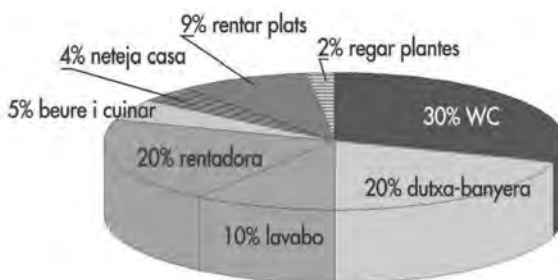
a) Campanya d'estalvi i ús eficient de l'aigua

Com a referent de consum domèstic, l'Organització Mundial de la Salut va publicar l'any 2003 que amb una dotació domèstica de 100 litres per persona i dia es podien cobrir totes les necessitats bàsiques sense sotmetre's a cap risc sanitari. El consum d'aigua nivell domèstic és molt variable: hi ha municipis amb mitjanes de consum properes als 110 litres/persona/dia, com Badalona, Badia, Cornellà, Santa Coloma o l'Hospitalet però també n'hi ha que superen els 300 litres/persona/dia, com succeeix en alguns municipis del maresme com Cabrils o Cabrera de Mar. Existeix una gran diversitat d'estudis que demostren que les cases unifamiliars amb jardins i piscines solen disparar els consum d'aigua, però hi ha altres factors com els hàbits de consum, la tecnologia dels punts de subministrament d'aigua, l'antiguitat dels habitatges i les instal·lacions relacionades amb l'ús de l'aigua que modifiquen aquest consum, també. Fins i tot el sistema de tarifació fomenta l'estalvi domèstic de l'aigua.

El consum domèstic es reparteix, majoritàriament, entre la cisterna del wàter, la dutxa i la rentadora seguit del lavabo, la cuina i altres.

Pel que fa a instal·lacions de sanitaris: aixetes dutxa i cisterna del wàter, tos junts suposen al voltant del 50% del total del consum. Aquests percentatges es modifiquen quan la casa té jardí, en el sentit que el consum d'aquest arriba a representar el 30% del total de l'habitatge

Quan es va dissenyar la campanya Catalunya estalvia aigua, es va plantejar un repte: calia comprovar com la influència sobre els hàbits i costums i l'aplicació d'una tecnologia adient als habitatges podia modificar el consum domèstic d'aigua. En el moment d'inici de la campanya, les tecnologies domèstiques d'estalvi d'aigua es trobaven relativament poc implementades

Distribució del consum domèstic en habitatges de construcció vertical.

i l'ús de recursos alternatius (aigües de pluja, aigües residuals depurades o xarxa d'aigües grises era pràcticament inexistent. L'objectiu bàsic de la campanya era, doncs, donar a conèixer entre la ciutadania l'existència de tecnologia per a l'ús domèstic de l'aigua i convèncer-la que aquesta tecnologia permetia el seu ús de manera eficient. Però la campanya incloïa com element importantíssim des del punt de vista educatiu: al final de la mateixa els participants coneixerien l'estalvi produït per les seves accions.

L'anàlisi del consum en els habitatges de segona residència era un element nou i aquest fou el motiu pel qual es va triar Torredembarra, amb dues terceres parts dels seus habitatges destinats a segona residència, com a una de les poblacions pilot a Catalunya.

Amb la campanya Catalunya estalvia aigua es va plantejar l'assoliment de tres objectius principals:

- **Sensibilització** de la ciutadania sobre la necessitat de l'estalvi i l'ús eficient de l'aigua a nivell domèstic, duent a terme una campanya continuada d'accions (xerrades, tallers, accions de demostració, entre d'altres). Part d'aquesta sensibilització es va poder quantificar amb la comparació de les respostes obtingudes en enquestes fetes inicialment i un any després de la posada en funcionament de la campanya en els mateixos habitatges on es van realitzar les instal·lacions.
- **Recerca de la relació entre els usos de l'aigua i el consum real**, relacionant el resultat de les enquestes (usos de l'aigua com dutxa o banyera, consum d'aigua embotellada, nombre de cops que es renta la roba o els plats i amb quins electrodomèstics, entre altres) amb els consums observats.
- **Quantificació** de l'estalvi aconseguit amb la instal·lació d'uns mecanismes estalviadors en els punts de subministrament de l'aigua de la llar. Per poder obtenir resultats d'estalvi significatius, es va dur a terme l'experiència en prop de 4000 habitatges dels tres municipis de característiques diferents i en barris de tipologies d'habitatge i ocupació estacional diferents, també. Els resultats obtinguts s'han integrat en la planificació hidrològica que du a terme l'Agència Catalana de l'Aigua, a efectes de prognosi de les demandes, la qual cosa la diferencia de la resta de les campanyes dutes a terme fins al moment.

Una anàlisi ràpida del consum d'aigua, segons dades subministrades per l'ajuntament de Torredembarra, indicaven un consum d'aigua a nivell domèstic de 192 i 226 litres/persona/dia el segon i tercer trimestre de l'any. L'augment del consum d'aigua del tercer trimestre era degut a un augment del consum d'aigua per persona/dia i per l'ocupació de les zones del municipi que durant la resta de l'any estan deshabitades.

Aquests increments de població no són uniformes per tot el municipi: hi ha zones on es concentra la població fluctuant i en d'altres on predomina la fixa. També hi ha zones on aquesta diferenciació no és tant clara. És per aquest motiu que es van triar quatre zones ben diferenciades pel que fa a l'ocupació de l'habitatge i la tipologia urbanística per dur a terme l'estudi: La zona de Sant Jordi, Baix a Mar, Nucli Antic i Els Munts. Els barris escollits comprenien prop del 27% de la població censada.

La campanya va comptar amb diversos aspectes (jornades informatives, exposicions, edició de material específic, etc.), però el més destacat fou la implantació del sistema porta a porta per difondre-la. De fet, se'n van dur a terme dos per municipi:

a) Porta a porta inicial

Objectius

Instal·lació d'aproximadament 1000 mecanismes estalviadors per municipi i/o districte dels tres municipis pilot.

Realitzar aproximadament 1000 enquestes sobre l'ús domèstic, coneixement i opinió sobre l'aigua per municipi i/o districte dels tres municipis pilot

Destinataris

Ciutadania de les zones pilot

Actuacions

Visites personalitzades a tots els habitatges de les zones pilot. Instal·lació de mecanismes estalviadors a tots els punts de subministrament d'aigua possibles de la casa.

Realització d'enquestes a tots els habitatges en el moment de la instal·lació dels mecanismes.

Documents

Díptic i cartell informatiu

Enquesta inicial

Carta inicial a veïns i veïnes informant de la visita dels monitors.

La campanya es va dissenyar per instal·lar un joc de mecanismes d'estalvi domèstic d'aigua en els habitatges mitjançant una metodologia que

Joc de mecanismes distribuïts en els habitatges col·laboradors.

vàrem definir com a “porta a porta” de només un mes de durada limitant el nombre d’instal·lacions a un màxim de 1000. El joc de mecanismes consistia en airejadors per a les aixetes de la cuina i el lavabo, reductors de cabal per a dutxes i contrapesos per a les cisternes del WC. Tant el joc com la instal·lació van ser gratuïtes per als habitatges col·laboradors. Les visites a cada habitatge van ser dutes a terme per dos monitors, mentre un procedia a la instal·lació del mecanisme l’altra feia l’enquesta.

Abans de l’inici el porta a porta, es van seleccionar els informadors ambientals entre totes aquelles persones que havien rebut un curs de formació gratuït de 30 hores de durada, que incloïa des de temes relacionats amb el coneixement del cicle de l’aigua a tècniques de comunicació, passant pel coneixement dels mecanismes estalviadors i la seva instal·lació. A Torredembarra es van seleccionar 6 persones.

La primera via d’informació als ciutadans va ser la tramesa d’una carta de crida a la participació, juntament amb el rebut de l’aigua, al conjunt d’abonats situats en les zones pilot. En aquesta carta s’informava de l’inici de la campanya i del fet que serien visitats per informadors ambientals que procedirien a instal·lar els mecanismes estalviadors a tots els punts possibles de la casa, convenientment identificats.

Paral·lelament a aquesta primera comunicació es va difondre un tríptic informatiu del “porta a porta”. Com a resultat d’aquestes iniciatives, alguns ciutadans es van preinscriure en les llistes d’espera d’instal·lació que

s'havien obert a tal efecte. Un cop en marxa el “porta a porta”, es van visitar personalment tots els abonats de les zones pilot de Torredembarra.

Malgrat la intenció inicial de circumscriure la instal·lació de mecanismes a les zones pilot, les xerrades i la difusió van atreure l'interès de ciutadans emplaçats fora d'aquestes zones. La majoria d'aquests ciutadans van rebre també la visita d'instal·lació i els resultats es van incloure en els dels barris de tipologia similar. En les cases “absents” on no es va trobar ningú es va deixar el tríptic de la campanya

En el mateix moment de la instal·lació en cadascun dels habitatges es van localitzar els punts de subministrament d'aigua corresponents a aixetes i dutxes i les cisternes dels wc. Les instal·lacions es van considerar totals quant tots els punts eren intervinguts i parcials en aquells casos en que algun dels punts no podia ser intervingut. El seguiment del consum d'aigua va ser a través de la facturació, de periodicitat trimestral. Per poder realitzar el treball estadístic es van recollir els consums dels habitatges intervinguts, així com els de les llars no intervingudes situades en els mateixos barris. També es va disposar del consum de tots els habitatges, instal·lats i no instal·lats corresponents a l'any anterior a la posada en marxa de la instal·lació.

En tots els habitatges on es va dur a terme la instal·lació dels mecanismes es va dur a terme una enquesta amb 16 preguntes que es podien classificar en tres grans grups:

1. **Característiques** dels habitatges objecte d'estudi
2. **Hàbits** de consum d'aigua a nivell domèstic: com es consumeix (dutxa o banyera, nombre de vegades que es renta la roba o els plats, si es consumeix aigua embotellada, entre d'altres) i coneixement dels mecanismes d'estalvi
3. **Coneixement del cicle de l'aigua** a nivell local i opinió de la seva problemàtica (origen de l'aigua, consum, preu del rebut de l'aigua, entre d'altres)

Tríptic i cartell

b) Porta a porta final

Objectius

Realitzar enquestes sobre la valoració i incidències dels mecanismes estalviadors instal·lats, les variacions sobre els hàbits de consum i la necessitat de campanyes d'estalvi d'aigua.

Destinataris

Ciutadania dels habitatges instal·lats

Actuacions

Realització d'enquestes a gran part dels habitatges instal·lats

Documents

Enquesta final

L'enquesta final es va realitzar un any després de la instal·lació del mecanisme, exclusivament a aquells habitatges que s'havien intervingut, tant de forma total com parcial.

L'enquesta contenia 17 preguntes, que es poden classificar en 3 grups

1. **Incidències** amb els mecanismes instal·lats i si s'havia procedit a la desinstal·lació d'algun d'ells
2. **valoració personal** del grau d'eficàcia dels mecanismes instal·lats
3. **necessitat d'instal·lar** mecanismes estalviadors de forma generalitzada.

L'aplicació de l'estudi estadístic a les dades de consum va permetre classificar els habitatges en aquells que tenen el consum baix, mig i elevat, diferenciant-lo dels consums de les segones residències.

A Torredembarra, l'estalvi d'aigua degut a la intervenció total en els habitatges de consum baix fou de 6m³ d'aigua l'any, en els habitatges amb consums mitjans aquest estalvi fou el doble, 12m³ d'aigua l'any i en els habitatges amb consums elevats l'estalvi fou de 21,64 m³ d'aigua l'any, l'estalvi més important.

L'estalvi d'aigua degut a la intervenció parcial en els habitatges de consum baix es va quantificar en 5,87 m³ d'aigua l'any, en els habitatges amb consums mitjans l'estalvi de 9,04 m³ d'aigua l'any i l'estalvi en els habitatges considerats com a segones residències de 28,73 m³ d'aigua l'any.

En conclusió, en un municipi com Torredembarra on el Pla General d'Ordenació Urbana té prevista la construcció de 9386 vivendes de tipologia d'urbanització dispersa i 5198 habitatges d'urbanització compacta amb

uns consums mitjans de 80 litres/persona/dia de mitjana a les vivendes plurifamiliars i de 200 litres/persona/dia a les unifamiliars,

es podria arribar a un consum proper

als 2,4 milions de metres cúbics per any i, en aquest cas, l'estalvi mitjà observat del 8% representa una quantitat més que considerable. De fet, l'aplicació dels mecanismes a tota la població l'any 2000 hagués representat un estalvi d'aigua de 160.000m³, aproximadament.

Grups de consum	Promig consum m3/trimestre	Reducció m3/trim.	%
Baix	22,69	1,5	7%
Mitjà	40,44	3,01	7%
Alt	59,77	5,41	9%

Càlcul del % d'estalvi obtingut en els habitatges on la instal·lació s'ha fet totalment considerant els valors significatius.

B) CAMPANYA DE DESPLEGAMENT DE LA RECOLLIDA SELECTIVA DE LA MATÈRIA ORGÀNICA

Una altra de les actuacions locals prioritàries en matèria de medi ambient fou la posada en marxa de la recollida selectiva de matèria orgànica en compliment de la llei 6/1993, de residus de Catalunya.

El fet de ser un municipi turístic, aportava una dificultat addicional pel que fa a la recollida de residus, atès que gran part de l'any una part important dels habitatges de la localitat estan vuits, concentrant-se la màxima ocupació durant l'estiu. En aquest sentit es va aprofitar l'experiència singular de la campanya d'educació ambiental "Catalunya estalvia Aigua" i el sistema d'informació "porta a porta" que es va tornar a utilitzar per al desplegament de la campanya que es va encomanar, per l'experiència en el sistema, al GETE-Ecologistes en Acció de Catalunya.

A l'espera de la possibilitat d'implantar el tant esperat nou servei de recollida selectiva, la primera fase es va dur a terme entre el 15 de juny i el 15 de setembre de 2005 en els barris del Nucli antic, Sant Jordi, Molí de Vent i Babilònia, principalment. En el decurs d'aquestes visites, la ciutadania va ser informada de la necessitat i avantatges de la implantació de la recollida selectiva d'aquesta fracció i se'ls va consultar, mitjançant una enquesta, sobre diverses modalitats de servei que ja s'havien assajat en altres municipis de característiques similars (porta a porta, contenidors en superfície i soterrats, etc.) Es pretenia recollir la resposta de la ciutadania, sensibilitzar a la població sobre els problemes ambientals que ocasionen

els residus, informar als ciutadans de les alternatives a l'abast i, sobretot, promoure la participació ciutadana i la seva col·laboració en la implementació.

Cinc informadors ambientals van visitar els habitatges per tal de copsar la percepció, coneixement i predisposició a la participació. Els informadors ambientals van realitzar un curs previ a l'inici de la campanya. El mecanisme emprat per recollir aquestes impressions va ser 1200 enquestes i es va dur a terme el repartiment de 7000 exemplars d'un quadríptic explicatiu sobre la gestió dels residus.

També es va realitzar una **Exposició sobre el residu “Fes dels residus un recurs”** que va estar exposada durant tot el temps que va durar la campanya en diversos edificis municipals. Per tal de fer difusió d'aquesta exposició es van editar 100 cartells que es van distribuir a tots els centres culturals, associacions, establiments o llocs adients per penjar-los per tal de que la ciutadania en tingues coneixença.

Per la recollida porta a porta al nucli Antic es va optar per una recollida nocturna, de 21 a 23h amb el següent calendari:

- Matèria orgànica i envasos, 3 dies per setmana
- Paper i cartró, 1 dia per setmana
- Rebuig, 2 dies per setmana
- Vidre, 1 dia per setmana

El nombre de persones empadronades en aquest àmbit just abans de la implantació del sistema porta a porta era de 1829 en 990 habitatges. El sistema de recollida de residus porta a porta suposa la supressió dels contenidors de la via pública, la qual cosa també s'ha de tenir en compte per aquelles persones que per disponibilitat horària no poden acollir-se al calendari de recollida porta a porta establert o ser població estacional o de segona residència. En aquest sentit es va decidir donar la llibertat d'emprar com a zones d'aportació els contenidors ubicats a les perifèries del Nucli Antic.

Cartell exposició

Calendari de recollida selectiva

DILLUNS	MATÈRIA ORGÀNICA ENRASOS
DIMARTS	PAPER I CARTÓ
DIMECRES	MATÈRIA ORGÀNICA
DIJOUS	FUSTA
DIVENDRES	MATÈRIA ORGÀNICA ENRASOS
DISSABTE	MATÈRIA ORGÀNICA VERD
DUMENGE	RESIDU

Horari per treure les deixalles
de 21:00 a 23:00 h

Carrers del Nucli Antic subjectes a la recollida porta a porta:

Antoni Riera, Pl. de la Font, Joan Güell, Pl. del Castell, Freginal, Nord, Escorxador, All de Sant Pere, Major, Pl. de la Vila, C. de la Sort, Font, Anillo, Eduard Benet, Carnisseria, Carrer Sant Antoni, Clapers, Baix de Sant Pere, Baixada de Sant Antoni, Sta. Rosalia, Moralla, Abadia i Creuer

Suport recollida porta a porta:

Als matins:
Telèfon: 977 64 00 25
(Regidoria de Medi Ambient ext. 466)
De dijous a divendres de 10 a 13 h.

A la tarda:
Del 16 al 27 de març de 18 a 20 h.
a l'Ajuntament de Torredembarra
Pl. Del Castell 8

A més:
Per correu:
residus@torredembarra.cat

Pàgina web:
www.torredembarra.cat

Recollida de voluminosos:

Per telèfon:
Hes de Frisar al 977 64 00 25
(Regidoria de Medi Ambient ext. 466)

Deixalleria:
Pl. Ràfols Planells tel 977 24 45 00

Ara al nucli antic fem el porta a porta

(també separem la matèria orgànica!!!)

Ajuntament de Torredembarra
Av. de la Vila, 10 - 08740 Torredembarra

Agència de Residus de Catalunya

ECOLOGISTES EN ACCIÓ

Per deixar les escombraries al carrer es van repartir a cada habitatge dues tipologies de cubells: un marró, de 10 litres de capacitat, airejat, per a la matèria orgànica i un de 25 litres de color vermell per a la resta de fraccions i un paquet de bosses compostables i material gràfic (tríptic informatiu i un imam per la nevera) Tot aquest material va ser lliurat de forma gratuïta mitjançant diverses vies: reunions informatives, punts d'informació i, sobretot, el repartiment porta per porta. Com a punt d'informació permanent es va habilitar un punt verd a l'edifici del castell, del 2 al 13 de març, matí i tarda. Allí la ciutadania podia trobar un informador/a ambiental que els lliurava el material i resolva els seus dubtes sobre el sistema de recollida.

Les visites domiciliàries va ser una tasca desenvolupada pels cinc informadors ambientals d'Ecologistes en Acció que els lliuraven el material.

El 16 de març de 2009 es va iniciar la recollida de residus en el nucli antic pel sistema del porta a porta. Un cop iniciat aquest servei es va mantenir el punt de suport del porta a porta del 16 de març al 30 d'abril amb la finalitat d'informar de la recollida, poder resoldre tots els dubtes de la ciutadania i establiments, poder detectar possibles incidències i lliurar el material a aquells ciutadans que encara no el tenien.

Porta a porta informatiu

Grup de monitors ambientals

El mes de novembre de 2009, la Regidoria de Medi Ambient va posar en marxa el nou cost d'agents cívics, format inicialment per dues persones, amb l'objectiu d'informar, assessorar i fomentar la recollida selectiva i l'ús correcte del contenidors. A més, també duïen a terme inspeccions tant diürnes com nocturnes per tal de comprovar l'ús correcte i adequat dels contenidors. La seva activitat va ser fonamentalment pedagògica amb una doble funció d'informadors de la normativa referent a la gestió dels residus municipals i receptors d'inquietuds ciutadanes, seguint el model clàssic d'educació ambiental.

En el decurs d'aquestes inspeccions es van arribar a detectar de l'ordre de 20 incorreccions diàries durant els 3 primers mesos que en l'actualitat no superen les 4 a la setmana, tot i la disminució en el nombre d'usuaris inicials. Amb tot, l'objectiu principal del desplegament es va assolir: una participació entre el 60 i el 70% dels habitants de l'àmbit, segons l'època de l'any, però amb una quantitat d'equivocacions molt mins. Les inspeccions del cos d'agents cívics va permetre implementar un sistema de recompensa consistent en lliurar a aquells habitatges que fan be el reciclatge un paquet de bosses compostables periòdicament, cosa la qual ha fidelitzat a una part de la població que amb aquesta campanya continuada està totalment implicada en el bon resultat del reciclatge.

La Regidoria de Medi Ambient va impulsar, també, una modificació de l'ordenança fiscal reguladora de la brossa, que determina el cost de la taxa d'escombraries en el sentit de contemplar una rebaixa del 10% del cost de la taxa per aquells habitatges que reciclen adequadament, que s'ha començat a aplicar per a la taxa corresponent a l'any 2011 gràcies a aquestes inspeccions.

A partir del mes de novembre de 2009 s'inicià el nou contracte pel servei de recollida de residus amb el que s'introdueix, per primera vegada a Torredembarra, la recollida de la FORM per separat de la resta de

fraccions a la totalitat de la ciutadania mitjançant contenidors específics diferenciats amb una tapa de color marró. La distribució dels contenidors pels carrers es va dissenyar de tal manera que la ciutadania s'hagués de desplaçar el mínim possible (50 metres) per dipositar les bosses de FORM en els contenidors.

Amb aquest canvi es fa necessària la posada en marxa d'una nova campanya d'educació ambiental. L'objectiu principal era arribar a la major part de la població, repartir el material informatiu necessari per comprendre el canvi provocat per la introducció d'aquesta nova recollida i, finalment i com a principal, obtenir una matèria orgànica de qualitat per disminuir els costos del servei i mantenir l'import de la taxa d'escombraries al mateix nivell. El missatge que Ecologistes en Acció es va proposar fer arribar a la ciutadania fou clar: **“No saps que és la matèria orgànica? no dipositis res en el contenidor marró”**

Les tasques de conscienciació van estar desenvolupades per un equip humà format per, entre 3 i 6 persones una auxiliar administrativa per informar periòdicament l'Ajuntament dels resultats obtinguts. Es va comptar, a més, amb l'ajut parcial de 4 agents cívics.

La campanya de conscienciació a la ciutadania es va realitzar en quatre fases diferents:

- Repartiment de material i informació
- Informació directa, que es va dur a terme des d'octubre a desembre de 2010.
- Ampliació, que es va dur a terme entre l'1 de gener i el 15 de març de 2011
- Reforç per la població de segona residència i grups socials, que s'ha dut a terme entre abril i juny de 2011 i setmana santa per a la població de segona residència.

Les accions realitzades varen ser les següents:

Desplegament del material informatiu i del material (contenedor marró, bosses compostables i tríptics informatius)

Pel repartiment es van crear tres equips de treball, formats pels agents cívics i els monitors ambientals d'Ecologistes en Acció. Van actuar per barris

entre els mesos de gener a juliol de 2010. El mes d'agost es va destinar a realitzar un procés participatiu on la ciutadania pogués donar la seva opinió sobre on ubicar els contenidors al seu barri.

Ajuda'ns a fer-ho bé!

És diferenciar pel color de les nostres tapes.

El contenidor verd se'ns jubila el 2010

Ja fa 30 anys que treballa.

Per més informació contacta amb nosaltres.

Per telèfon:
Núm. de trucada: 977 64 00 25
Replica de Moll Ambrós av. 405
C/ de l'Alba a l'entrada de l'Av. 130

Per correu:
info@torredembarra.cat

Pàgina web:
www.torredembarra.cat

Autoritat de Torredembarra
Pl. del Castell 9

Durant aquests mesos van rebre el material i informació (un cubell per a l'orgànica, de color marró i 10l reixat, un paquet de bosses compostables i tríptics informatius) prop de 10.000 habitatges de Torredembarra, dues terceres parts de la totalitat dels habitatges existents.

...i ara que es retira, aquests nous contenidors es faran càrrec per separat de la seva feina.

Sobre tot recorda que has de separar les deixalles a casa teua, en especial l'orgànica.

Fer-ho demostraràs el teu civisme i ajudaràs a millorar el medi ambient.

Ais contenidors marrons hi va orgànica

Restes de cuina, peix, peixons, carns, restes d'animals, flocs de menjar i de farratges, restes de llegums, bones d'arròs, restes de saltes, restes de cervesa, restes de coloms i fruites.

Si no saps què hi va, no hi llençis res!

Ais contenidors grisos hi va resta

Restes de paper, plàstic, paper, restes de vidre, restes de ceràmica, restes de fusta, restes de metall, restes de plàstic, restes de cotxe, restes de pintura, restes de productes químics, restes de productes de neteja, restes de productes de jardineria, restes de productes de jardineria, restes de productes de jardineria.

El que no s'apropia on va, llença-ho aquí!

Lògicament no es va arribar a la totalitat dels habitatges pel gran percentatge dels que no sempre estan ocupats

Estudi sobre l'ús dels contenidors d'escombraries a Torredembarra per determinar els millors llocs on realitzar la informació a peu de contenidor a la ciutadania.

L'estudi es va dur a terme per part d'un equip de 5 monitors ambientals entre el 21 de setembre i el 29 d'octubre de 2010, amb un total de 228 hores d'observació. Es va detectar que les franges horàries en les que més s'utilitzen els contenidors és de 10 a 13h i de 15 a 18h. També es va observar que abans de les 8h del matí els contenidors ja estaven molt plens. Dels 12 punt triats, per ordre, els més emprats eren els de Baix a Mar, Plaça Catalunya, Lleida, i Av. Sant Jordi.

Campanya de comunicació de la substitució dels vells contenidors de rebuig per dos nous contenidors: un per a rebuig i l'altre per a la matèria orgànica amb repartiment de fulletons informatius

Aquest treball es va dur a terme durant el mes de novembre, coincidint amb el desplegament dels nous contenidors. Va ser realitzat per un equip de 6 monitors ambientals durant un total de 124 hores.

Es va informar al veïnat de cada zona sobre la substitució del contenidor d'escombraries general, de color verd, per dos nous contenidors: el de l'orgànica i el del rebuig i sobre què s'havia de dipositar en cadascun d'ells fent especial esment al nou contenidor de la matèria orgànica. Es va anar entregant a cada zona, 24h abans de l'inici del desplegament, un díptic informatiu sobre què calia dipositar en els dos nous contenidors.

El 13 de novembre de 2010, durant la festa de presentació dels nous contenidors organitzada per l'empresa adjudicatària del servei de recollida d'escombraries, Nordvert, i l'Ajuntament de Torredembarra, l'equip d'informadors d'*Ecologistes en Acció* va atendre la població interessada en un estand situat en el mateix espai de l'acte final.

Informació en la festa de presentació del nou servei de la recollida d'escombraries

Aquesta acció de la campanya es va realitzar en dos períodes.

- 1.- Durant el mes de desembre de 2010. La tasca informativa va estar duta a terme per 5 monitors ambientals durant 15 dies que van informar a 531 persones d'un total de 2408 que havien anat a llençar les escombraries en 200 hores.
- 2.- Des de l'1 de gener fins al 15 de març, 11 monitors ambientals van informar un total de 1.813 persones durant un total de 700 hores a peu de carrer.

Informació de reforç per la població de segona residència sobre el correcte ús del contenidor de matèria orgànica

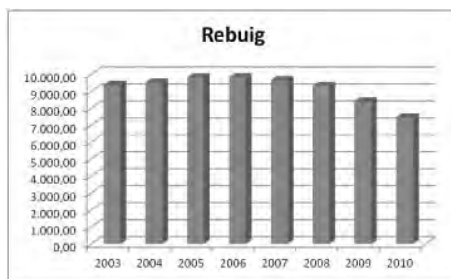
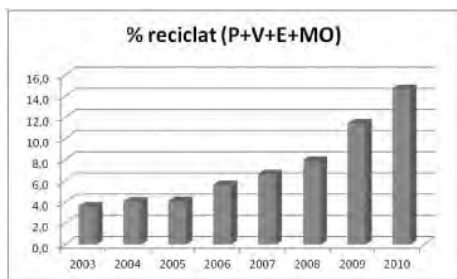
Durant la setmana del 18 al 21 d'abril es va portar a terme la campanya informativa en motiu de l'ocupació de les segones residències. Aquesta tasca va estar realitzada per 3 informadors ambientals des de les 10 del matí fins a les 14 hores, des de 4 punts d'informació fixes i 3 de rotatius.

Informació de reforç a grups socials, sobre el correcte ús del contenidor de matèria orgànica

Durant els mesos d'abril a juny, es van realitzar diversos tallers didàctics a diverses entitats, consistents en experimentar, directament, la separació de la brossa guiada per quatre monitors ambientals, pràcticament a domicili de les entitats sol·licitants.

Com a resultat d'aquests deu anys de campanyes es pot comprovar amb aquesta taula, confeccionada a partir de les dades que l'Agència de Residus de Catalunya publica en la seva web, com ha anat augmentant el % de reciclatge en aquests darrers anys i com aquest està esdevenint exponencial amb l'inici de la recollida selectiva de la matèria orgànica.

Cal destacar, també, la disminució del rebuig per al qual s'ha de pagar per a la seva eliminació a diferència de la resta de fraccions per les quals l'Ajuntament percep diners per sufragar la totalitat de la despesa. En el cas de la matèria orgànica, sempre i quant aquesta tingui un nivell d'impropis inferior al 10% i per cada kg de paper, vidre i envasos que es reciclen un import fixat per conveni. A aquests efectes, l'any 2010 l'Ajuntament va ingressar de l'ordre de més de 100000€ per la venda de paper, vidre i envasos, quantitat que permetia sufragar, abastament, la totalitat dels costos de l'educació ambiental i explica perquè no s'ha augmentat la taxa d'escombraries.

De la progressió s'espera que l'any 2011 es superi amb escreix el 21% del reciclatge.

3. CONCLUSIONS I FUTUR DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL LOCAL

Les dades parlen per si mateixes: l'educació ambiental és imprescindible per assegurar-se el canvi en els hàbits de la població. Des de l'any 2005, en què es van iniciar les campanyes d'educació ambiental en matèria de residus, tenim un reciclatge que aquest passat 2011 s'acostava el mes d'octubre al 30%, un nivell inimaginable l'any 2005, quan el reciclatge es trobava per sota del 5%. El consum d'aigua pública s'ha estabilitzat als nivells de l'any 2008, el de la sequera.

El futur de l'educació ambiental en àmbits urbans depèn dels recursos econòmics destinats per part de les administracions públiques. És notòria la crisi econòmica del 2012 i com els recursos pressupostaris destinats a educació ambiental han minvat considerablement en conseqüència. Per tant, caldrà seguir l'evolució dels indicadors de l'Agenda 21 local per comprovar si cal destinar imaginatius, per poder mantenir els actuals valors.

En aquest sentit, caldrà confiar que tots els recursos esmerçats en aquesta època, especialment en la població escolar, no hauran caigut en un sac foradat. I recordar l'administració local que els recursos naturals, a més de ser una part important de la nostra pervivència social són també una font de recursos econòmics que s'han de revertir en campanyes continuades d'educació ambiental més enllà de les meres accions puntuals informatives.

Torredembarra, 1 de juny de 2012